

หลักนิติธรรมกับการระงับข้อพิพาทด้านประกันภัย
ด้วยวิธีอนุญาโตตุลาการ

จัดทำโดย

นายชูฉัตร ประมูลผล
เลขประจำตัว ๖๗๑๒๑๐

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการอบรมหลักสูตร
“หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) รุ่นที่ ๑๒

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

คำนำ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำคัญของหลักนิติธรรมในกระบวนการระงับข้อพิพาทด้านประกันภัยผ่านวิธีการอนุญาโตตุลาการ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ได้รับคามนิยมและนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายทั้งในระดับสากลและในประเทศไทย ปัจจัยที่ส่งเสริมให้อนุญาโตตุลาการเป็นทางเลือกที่สำคัญในข้อพิพาทด้านประกันภัยคือ ความรวดเร็วในการดำเนินการ ความเป็นกลางของอนุญาโตตุลาการ และค่าใช้จ่ายที่มักต่ำกว่าการฟ้องร้องเป็นคดีความในศาล อย่างไรก็ตาม ความสำคัญของหลักนิติธรรมยังคงมีบทบาทอย่างมากในการทำให้กระบวนการอนุญาโตตุลาการมีความยุติธรรมและโปร่งใส ทั้งนี้เพราะหลักนิติธรรมเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเชื่อมั่นว่าการตัดสินใจและการดำเนินการใด ๆ ในกระบวนการนี้จะเป็นไปตามหลักความถูกต้องและความชอบธรรม

ในการระงับข้อพิพาทด้านประกันภัยด้วยวิธีการอนุญาโตตุลาการ หลักนิติธรรมมีบทบาทสำคัญตั้งแต่ขั้นตอนการคัดเลือกอนุญาโตตุลาการที่เป็นกลาง การให้สิทธิที่เท่าเทียมกันในการแสดงหลักฐานและข้อเท็จจริง ไปจนถึงกระบวนการตัดสินข้อพิพาทที่ต้องอ้างอิงตามมาตรฐานของกฎหมายที่ชัดเจน เพื่อให้การระงับข้อพิพาทเป็นไปอย่างยุติธรรมและไม่มีความเอนเอียง ซึ่งต่างจากกระบวนการศาลที่อาจมีข้อจำกัดในด้านเวลาและค่าใช้จ่าย

บทความนี้จะเน้นให้ความสำคัญกับการใช้หลักนิติธรรมในกระบวนการอนุญาโตตุลาการ ตั้งแต่การจัดทำข้อตกลงระหว่างคู่สัญญา การคัดเลือกอนุญาโตตุลาการที่เป็นกลาง และการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ต้องยึดมั่นในหลักการของกฎหมาย เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในทุกขั้นตอนของการระงับข้อพิพาทด้านประกันภัย หลักนิติธรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การระงับข้อพิพาทด้วยวิธีนี้เป็นไปอย่างโปร่งใสและน่าเชื่อถือ บทความนี้มุ่งหวังที่จะสร้างความเข้าใจในกระบวนการดังกล่าวและย้ำถึงความสำคัญของการยึดถือหลักนิติธรรมในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นใน

สารบัญ	หน้า
● บทนำ	๑
● สถิติเรื่องร้องเรียน สำนักงาน คปภ.	๓
● บทบาทของสำนักงาน คปภ.	๔

กระบวนการอนุญาโตตุลาการมากยิ่งขึ้นในวงการประกันภัย

● การระงับข้อพิพาทของสำนักงาน คปภ.	๕
● กระบวนการยื่นข้อร้องเรียนด้านการประกันภัยต่อ สำนักงาน คปภ.	๗
● การยื่นคำเสนอข้อพิพาท	๘
● การให้คำปรึกษาก่อนยื่นคำเสนอข้อพิพาท	๘
● ผู้มีสิทธิยื่นคำเสนอข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีอนุญาโตตุลาการ	๘
● การตั้งอนุญาโตตุลาการ	๘
● การนัดพร้อมคู่พิพาทเพื่อดำเนินการตั้งอนุญาโตตุลาการ	๘
● การเสนอรายชื่ออนุญาโตตุลาการ	๘
● จำนวนอนุญาโตตุลาการ	๘
● การคัดค้านการตั้งอนุญาโตตุลาการ	๑๐
● คำขอให้ชี้ขาด	๑๓
● ข้อเท็จจริงและรายละเอียดแห่งข้อพิพาท	๑๓
● การแต่งตั้งผู้แทนหรือบุคคลอื่นเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินกระบวนการพิจารณา	๑๔
● อัตราการวางเงินเป็นหลักประกัน	๑๔
● การมอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการมีผลให้อายุความสะดุดหยุดลง	๑๕
● ผลบังคับของเงื่อนไขการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีอนุญาโตตุลาการสำนักงาน คปภ.	๑๖
● การจัดทำคำชี้ขาด	๑๗
● การปฏิบัติและบังคับตามคำชี้ขาด	๑๘
● กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีอนุญาโตตุลาการของสำนักงาน คปภ.	๒๑
● ตัวอย่างข้อพิพาทและคำวินิจฉัยของอนุญาโตตุลาการ	๒๒
● บทสรุป	๒๖

นิติธรรมกับการระงับข้อพิพาทด้านประกันภัยด้วยวิธีอนุญาโตตุลาการ

บทนำ

การประกันภัย

การประกันภัยเป็นวิธีการบริหารความเสี่ยงเพื่อสร้างความมั่นคงทางการเงิน และลดภาระทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นจากเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดการเลือกใช้ประกันภัยแต่ละประเภทขึ้นอยู่กับความต้องการในการคุ้มครองและการวางแผนทางการเงินของบุคคลและองค์กร โดยการประกันภัยแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทหลัก ได้แก่ การประกันชีวิต และการประกันวินาศภัย

๑. การประกันชีวิต

การประกันชีวิตคือสัญญาที่บริษัทประกันชีวิตตกลงให้ความคุ้มครองชีวิตของผู้เอาประกันภัยโดยเมื่อผู้เอาประกันภัยเสียชีวิต หรือในบางกรณี เช่น การเจ็บป่วยรุนแรงหรือทุพพลภาพถาวร บริษัทประกันชีวิตจะจ่ายเงินชดเชยให้กับผู้รับผลประโยชน์ตามที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ การประกันชีวิตมีบทบาทสำคัญในการสร้างหลักประกันให้กับครอบครัวของผู้เอาประกันภัย ช่วยลดผลกระทบทางการเงินเมื่อเกิดการสูญเสีย นอกจากนี้ยังมีรูปแบบที่ให้ผลประโยชน์อื่น ๆ เช่น ประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ ซึ่งเป็นการออมเงินพร้อมการคุ้มครองชีวิต หรือแบบบำนาญที่ช่วยสร้างรายได้หลังเกษียณ

(ตัวอย่าง: การประกันชีวิตแบบตลอดชีพ (Whole Life Insurance) ที่คุ้มครองตลอดชีวิต และการประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลา (Term Life Insurance) ที่คุ้มครองเฉพาะช่วงเวลาที่กำหนด เช่น ๑๐ ปี หรือ ๒๐ ปี)

๒. การประกันวินาศภัย

การประกันวินาศภัยคือการให้ความคุ้มครองต่อความสูญเสียหรือความเสียหายที่เกิดจากเหตุการณ์ไม่คาดคิด เช่น อุบัติเหตุ ไฟไหม้ น้ำท่วม ภัยธรรมชาติ รวมถึงความเสียหายต่อทรัพย์สิน เช่น บ้านเรือน รถยนต์ และธุรกิจ บริษัทประกันวินาศภัยจะจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อชดเชยความเสียหายตามที่ระบุไว้ในกรมธรรม์ โดยผู้เอาประกันภัยต้องจ่ายเบี้ยประกันภัยตามที่ตกลงกันไว้ การประกันวินาศภัยช่วยลดภาระทางการเงินให้กับผู้เอาประกันภัยเมื่อเกิดเหตุไม่คาดคิด ซึ่งส่งผลให้สามารถกลับมาดำเนินชีวิตหรือธุรกิจได้อย่างรวดเร็ว

(ตัวอย่าง: การประกันภัยรถยนต์ภาคบังคับและภาคสมัครใจ (Motor Insurance) การประกันภัยอัคคีภัยสำหรับบ้านเรือน (Fire Insurance) และการประกันภัยความเสี่ยงภัยทางทะเล (Marine Insurance))

การระงับข้อพิพาทด้านประกันภัยด้วยวิธีอนุญาโตตุลาการ

การระงับข้อพิพาทด้วยอนุญาโตตุลาการเป็นวิธีที่ได้รับความนิยม เนื่องจากช่วยลดระยะเวลาและค่าใช้จ่ายเมื่อเทียบกับการฟ้องร้องในศาล อีกทั้งยังสามารถรักษาความเป็นกลางในการพิจารณาข้อพิพาทได้อย่างดีการนำหลักนิติธรรมมาใช้ในกระบวนการอนุญาโตตุลาการเพื่อให้การแก้ไขข้อพิพาทด้านประกันภัยเป็นไปอย่างยุติธรรมและโปร่งใส

หลักนิติธรรม ถูกนำมาใช้ในทุกระดับของกระบวนการอนุญาโตตุลาการ เช่น การคัดเลือกอนุญาโตตุลาการที่เป็นกลาง การให้สิทธิในการแสดงหลักฐานและข้อเท็จจริงของทุกฝ่าย รวมถึงการพิจารณาข้อพิพาทอย่างโปร่งใสและเท่าเทียม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้เกี่ยวข้อง

การใช้อนุญาโตตุลาการที่ยึดหลักนิติธรรมจะช่วยลดปัญหาข้อพิพาทในภาคธุรกิจประกันภัย ทำให้เกิดความเป็นธรรมและสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนและผู้เอาประกันภัยมากขึ้น

สถิติเรื่องร้องเรียน สำนักงาน คปภ.

๑. เรื่องร้องเรียนโดยพนักงานเจ้าหน้าที่

ส่วนกลาง รวมสำนักงาน คปภ. เขตท่าพระ และสำนักงาน คปภ. เขตบางนา

ปี	ตัวแทนหรือนายหน้า ประกันชีวิต/วินาศภัย			การประกันชีวิต			การประกันวินาศภัย			จำนวน เรื่องรวม (ทั้งหมด)
	จำนวน เรื่อง	กำลัง ดำเนินการ	ยุติ	จำนวน เรื่อง	กำลัง ดำเนินการ	ยุติ	จำนวน เรื่อง	กำลัง ดำเนินการ	ยุติ	
2566	524	42	479	1,370	149	1,206	6,486	203	6,236	8,380
2567*	373	106	267	1,054	437	609	5,994	972	4,928	7,421
รวม	897	148	746	2,424	586	1,815	12,480	1,175	11,164	15,801

ส่วนภูมิภาค

ปี	ตัวแทนหรือหน้า ประกันชีวิต/วินาศภัย			การประกันชีวิต			การประกันวินาศภัย			จำนวน เรื่องรวม (ทั้งหมด)
	จำนวน เรื่อง	กำลัง ดำเนินการ	ยุติ	จำนวน เรื่อง	กำลัง ดำเนินการ	ยุติ	จำนวน เรื่อง	กำลัง ดำเนินการ	ยุติ	
2566	537	1	524	1,734	18	1,691	8,807	8	8,686	11,078
2567*	295	27	255	1,350	94	1,157	9,607	270	9,071	11,252
รวม	832	28	779	3,084	112	2,848	18,414	278	17,757	22,330

๒. เรื่องร้องเรียนโดยผู้ชำร่วยการ

ปี	ยกมาจากปีก่อน	รับเข้า	รวมข้อพิพาทดำเนินการ ในปีทั้งหมด	ระหว่าง ดำเนินการ	ยุติ
2566	1	99**	98	9	89
2567*	9	๑๑๔	123	9	114

๓. เรื่องร้องเรียนโดยวิธีอนุญาโตตุลาการ

ปี	ยกมาจากปีก่อน	รับเข้า	รวมข้อพิพาทดำเนินการ ในปีทั้งหมด	ระหว่าง ดำเนินการ	ยุติ
2566	508	464	972	360	612
2567*	360	456	816	302	514

*ข้อมูล ปี 2567 ณ วันที่ 31 ตุลาคม 2567

**ผู้ร้องถอนเรื่อง ๒ เรื่อง คงเหลือ 97 เรื่อง

บทบาทของสำนักงาน คปภ.

สำนักงาน คปภ. ได้จัดตั้ง ศูนย์อนุญาโตตุลาการ เพื่อใช้ในการระงับข้อพิพาทในธุรกิจประกันภัย โดยให้คู่พิพาทสามารถเลือกใช้กระบวนการไกล่เกลี่ยก่อน หากไม่สำเร็จ จึงเข้าสู่กระบวนการอนุญาโตตุลาการ การตัดสินของอนุญาโตตุลาการนั้นมีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย ซึ่งช่วยให้เกิดความรวดเร็วและประหยัดค่าใช้จ่าย อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้บริษัทประกันภัยปฏิบัติตามสัญญาและกฎหมายอย่างเคร่งครัด

สำนักงาน คปภ. ได้ นำหลักนิติธรรมมาปรับใช้ในกระบวนการอนุญาโตตุลาการ ด้านการประกันภัยในหลายด้าน ดังนี้

๑. การปฏิบัติตามกฎหมาย : การอนุญาตตุลาการต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประกันภัยอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การตัดสินใจมีความเป็นธรรมและเป็นไปตามกฎหมาย

๒. ความเป็นอิสระและความเป็นกลางของอนุญาตตุลาการ: ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นอนุญาตตุลาการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนและต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นกลาง เพื่อให้การตัดสินใจเป็นธรรม

๓. กระบวนการที่เป็นธรรมและโปร่งใส : การดำเนินการอนุญาตตุลาการต้องมีความโปร่งใส เปิดเผยข้อมูลที่จำเป็น และให้ทุกฝ่ายมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นและนำเสนอหลักฐาน

๔. ความเท่าเทียมกันของคู่กรณี : ทุกฝ่ายต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในกระบวนการอนุญาตตุลาการ ไม่มีการเลือกปฏิบัติหรือให้ความสำคัญกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากเกินไป

๕. การตัดสินใจที่มีเหตุผลและหลักฐานสนับสนุน : การตัดสินใจของอนุญาตตุลาการต้องมีเหตุผลที่ชัดเจนและมีหลักฐานที่สนับสนุน เพื่อลดความขัดแย้งและสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการอนุญาตตุลาการ

๖. การบังคับใช้คำตัดสิน : คำตัดสินของอนุญาตตุลาการต้องสามารถบังคับใช้ได้ตามกฎหมาย เพื่อให้คำตัดสินมีผลที่แท้จริงและเป็นไปตามหลักนิติธรรม

การนำหลักนิติธรรมมาใช้ในกระบวนการอนุญาตตุลาการด้านการประกันภัยจึงเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และช่วยให้การระงับข้อพิพาทเป็นไปอย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ

การระงับข้อพิพาทของสำนักงาน คปภ.

สำนักงาน คปภ. มีการระงับข้อพิพาท ๓ รูปแบบ ซึ่งแต่ละรูปแบบไม่ได้จำกัดสิทธิของผู้ได้รับความเสียหายว่าจะต้องระงับข้อพิพาทในรูปแบบใดก่อนหลัง ผู้เสียหายสามารถเริ่มต้นระงับข้อพิพาทด้วยวิธีใดก่อนก็ได้

รูปแบบที่ ๑ การรับข้อร้องเรียนและดำเนินการไกล่เกลี่ยโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ศูนย์รับเรื่องร้องเรียนด้านการประกันภัย (ICC: Insurance Complaint Center)

เป็นกระบวนการระงับข้อพิพาทขั้นแรกของสำนักงาน คปภ. ระหว่างผู้มีสิทธิเรียกร้องตามสัญญาประกันภัยกับบริษัทประกันภัย โดยไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ หากสามารถ

เจรจาดีข้อพิพาทกันได้ก็จะจัดให้มีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความกัน หรือถอนเรื่องร้องเรียนออกไป

รูปแบบที่ ๒ การไกล่เกลี่ยโดยผู้ชำนาญการด้านประกันภัย ณ ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้านประกันภัย (Insurance Mediation Center)

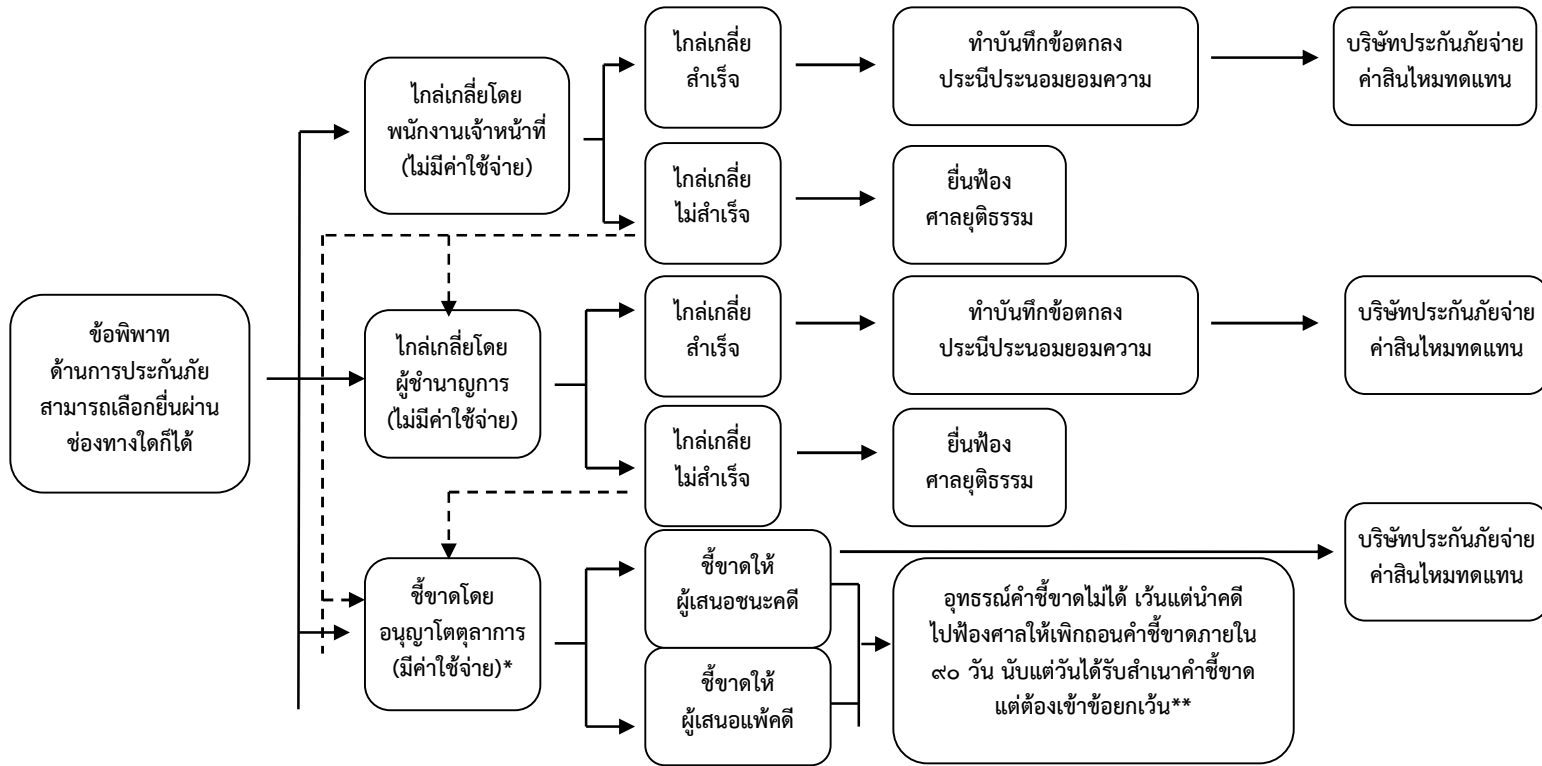
เป็นกระบวนการระงับข้อพิพาททางเลือกเมื่อไม่สามารถไกล่เกลี่ยในเบื้องต้นได้ ดำเนินการโดยผู้ไกล่เกลี่ยที่เป็นผู้ชำนาญการจากภายนอกที่มีประสบการณ์และมีความเป็นกลางมาช่วยดำเนินการไกล่เกลี่ยตามระบบสากล โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ หากสามารถตกลงกันได้ก็จะมีการทำสัญญาประนีประนอมยอมความกัน หรือหากไม่สามารถยุติกันได้ก็ยังมีกระบวนการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีอนุญาโตตุลาการสำนักงาน คปภ. รองรับ

รูปแบบที่ ๓ การระงับข้อพิพาททางเลือกด้วยวิธีอนุญาโตตุลาการสำนักงาน คปภ. (Insurance Arbitration Center)

เป็นกระบวนการระงับข้อพิพาททางแพ่งและพาณิชย์ที่เกิดจากสัญญาประกันภัยระหว่างประชาชนผู้มีส่วนได้เสียในสัญญาประกันภัย (ผู้เสนอข้อพิพาท) กับบริษัทประกันภัย (ผู้คัดค้าน) โดยคู่พิพาทสามารถตกลงกันตั้งอนุญาโตตุลาการตามทะเบียนรายชื่อ โดยทั้งสองฝ่ายต้องนำสื่อบพยานหลักฐานต่างๆ ต่ออนุญาโตตุลาการ เมื่ออนุญาโตตุลาการมีคำชี้ขาดอย่างใดแล้ว ย่อมผูกพันให้คู่พิพาทต้องปฏิบัติตาม ซึ่งมีวิธีการดำเนินกระบวนการเป็นลำดับขั้นตอนไม่ซับซ้อนยุ่งยากอีกทั้งเป็นการดำเนินกระบวนการที่สะดวกรวดเร็วและประหยัดค่าใช้จ่าย

สำนักงาน คปภ. ได้เริ่มใช้กระบวนการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีอนุญาโตตุลาการเมื่อปี ๒๕๔๑ (ขณะนั้นยังเป็นกรมการประกันภัย) ภายใต้คำสั่งนายทะเบียนที่ ๙๕/๒๕๔๑ ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ โดยกำหนดเป็นเงื่อนไขไว้ในกรมธรรม์ประกันภัยทุกฉบับว่า หากผู้มีสิทธิเรียกร้องประสงค์จะยุติข้อพิพาทโดยวิธีการอนุญาโตตุลาการ บริษัทจะต้องยินยอมให้มีการวินิจฉัยชี้ขาดโดยอนุญาโตตุลาการหากบริษัทประกันภัยไม่เข้ามาสู่กระบวนการดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นการไม่ปฏิบัติตามสัญญา และมีความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติ

กระบวนการยื่นข้อร้องเรียนด้านการประกันภัยต่อสำนักงาน คปภ.

*ประกาศคณะกรรมการอนุญาโตตุลาการเรื่องอัตราการวางเงินเป็นหลักประกันค่าป่วยการอนุญาโตตุลาการและค่าใช้จ่ายในการดำเนินกระบวนการพิจารณาพ.ศ. ๒๕๕๙ และประกาศคณะกรรมการอนุญาโตตุลาการเรื่องอัตราค่าป่วยการอนุญาโตตุลาการและค่าใช้จ่ายในการดำเนินกระบวนการพิจารณาพ.ศ. ๒๕๕๙

**มาตรา ๔๐ แห่ง พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๕๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

การยื่นคำเสนอข้อพิพาท

การยื่นคำเสนอข้อพิพาทสามารถเทียบเคียงกับการยื่นคำฟ้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจได้ คือ ให้ยื่นต่อสำนักงาน คปภ. ส่วนกลาง/ภูมิภาคที่ผู้เสียหาย (ผู้เสนอข้อพิพาท) หรือจำเลย (บริษัทประกันภัย/ผู้คัดค้าน) มีภูมิลำเนาอยู่ หรือต่อ สำนักงาน คปภ. ที่มีผลคดีเกิดขึ้นหากผู้เสนอข้อพิพาทไม่สะดวก อาจยื่นคำเสนอข้อพิพาทตามสถานที่เกิดเหตุ หรือที่ออกกรมธรรม์ประกันภัย หรือที่ทำสัญญาประกันภัย ที่อยู่ในเขตอำนาจก็ได้ โดยจะต้องแสดงเหตุผลด้วย

ปัจจุบันสำนักงาน คปภ. มีสถานที่ทำการอนุญาโตตุลาการ ๓ แห่ง มีเขตอำนาจดังต่อไปนี้

๑. สถานที่ทำการอนุญาโตตุลาการสำนักงาน คปภ. ส่วนกลาง ถนนรัชดาภิเษก กรุงเทพมหานคร ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ
๒. สถานที่ทำการอนุญาโตตุลาการ สำนักงาน คปภ. ภาค ๑ (เชียงใหม่) ครอบคลุมพื้นที่ ๑๘ จังหวัดภาคเหนือ
๓. สถานที่ทำการอนุญาโตตุลาการ สำนักงาน คปภ. ภาค ๘ (สงขลา) ครอบคลุมพื้นที่ ๑๔ จังหวัดภาคใต้

การให้คำปรึกษาก่อนยื่นคำเสนอข้อพิพาท

ผู้เสียหายหรือผู้แทนสามารถเข้ามาขอรับคำปรึกษาแนะนำก่อนยื่นคำเสนอข้อพิพาทที่สำนักงาน คปภ. กลุ่มอนุญาโตตุลาการ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จะให้คำปรึกษา ถ้าผู้เสียหายประสงค์จะยื่นคำเสนอข้อพิพาทก็สามารถกรอกรายละเอียดและข้อเท็จจริงตามแบบพิมพ์ที่สำนักงาน คปภ. กำหนดพร้อมวางเงินเป็นหลักประกันตามที่ประกาศกำหนด

ผู้มีสิทธิยื่นคำเสนอข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีอนุญาโตตุลาการ

ผู้มีสิทธิยื่นคำเสนอข้อพิพาทเข้าสู่กระบวนการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีอนุญาโตตุลาการได้นั้น จะต้องเป็นผู้มีสิทธิเรียกร้องตามสัญญาประกันภัย ที่มีข้อพิพาท ข้อขัดแย้ง หรือข้อเรียกร้องใดๆกับบริษัทประกันภัย เช่น ผู้เอาประกันภัย ผู้รับประโยชน์ และผู้ได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากสัญญาประกันภัย เป็นต้น

การตั้งอนุญาโตตุลาการ

อนุญาโตตุลาการคือบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากคู่พิพาทเพื่อให้ทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทที่เกิดขึ้นซึ่งอาจมีได้ทั้งคนเดียวหรือหลายๆ คนก็ได้ สำหรับกระบวนการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีอนุญาโตตุลาการของสำนักงาน คปภ. เมื่อมีการยื่นคำเสนอข้อพิพาทเพื่อให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัยชี้ขาด คู่พิพาท (ผู้มีสิทธิเรียกร้องตามสัญญา

ประกันภัยกับบริษัทประกันภัย) จะร่วมกันตั้งอนุญาโตตุลาการจากทะเบียนรายชื่อตามประกาศสำนักงาน คปภ.ฯ ให้วินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาท

การนัดพร้อมคู่พิพาทเพื่อดำเนินการตั้งอนุญาโตตุลาการ

การนัดพร้อมคู่พิพาทเป็นขั้นตอนหลังจากพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับคำเสนอข้อพิพาทและแจ้งการเสนอข้อพิพาทไปยังบริษัทประกันภัยผู้คัดค้าน เพื่อให้คู่พิพาทมาพบพนักงานเจ้าหน้าที่พร้อมกับการตั้งอนุญาโตตุลาการ

การเสนอรายชื่ออนุญาโตตุลาการ

ในวันนัดพร้อมคู่พิพาทเพื่อตั้งอนุญาโตตุลาการ พนักงานเจ้าหน้าที่จะเสนอรายชื่ออนุญาโตตุลาการในทะเบียนอนุญาโตตุลาการของสำนักงาน คปภ. พร้อมประวัติโดยย่อให้คู่พิพาทเลือกอนุญาโตตุลาการจำนวน ๑ หรือ ๓ คน ตามจำนวนทุนทรัพย์ที่เรียกร้อง

กรณีอนุญาโตตุลาการคนเดียว คู่พิพาทเลือกอนุญาโตตุลาการได้แล้ว ในวันพิจารณานัดแรกให้อนุญาโตตุลาการกำหนดวันนัดพิจารณาท่อไป

กรณีอนุญาโตตุลาการ ๓ คน คู่พิพาทเลือกอนุญาโตตุลาการได้แล้ว ในวันพิจารณานัดแรกให้อนุญาโตตุลาการกำหนดผู้ที่จะทำหน้าที่เป็นประธานคณะอนุญาโตตุลาการและกำหนดวันนัดพิจารณาท่อไป

จำนวนอนุญาโตตุลาการ

ผู้เสนอข้อพิพาทต้องระบุจำนวนอนุญาโตตุลาการที่จะทำการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทของตน ซึ่งจะเป็นจำนวนกี่คนนั้น ก็ให้เป็นไปตามจำนวนทุนทรัพย์ที่เรียกร้อง ดังนี้

(๑) กรณีข้อพิพาททุนทรัพย์ไม่เกิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท ให้มีอนุญาโตตุลาการ ๑ คน

(๒) กรณีข้อพิพาททุนทรัพย์เกิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป ให้มีอนุญาโตตุลาการจำนวน ๓ คน หรือเว้นแต่คู่พิพาทตกลงให้มี ๑ คน ก็ได้

ระเบียบสำนักงาน คปภ. ว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ กำหนดจำนวนอนุญาโตตุลาการไว้เป็นที่แน่นอน ซึ่งจะเป็นจำนวนเลขคี่เท่านั้น คือ ๑ คน หรือ ๓ คน ซึ่งสอดคล้องกับการกำหนดคณะอนุญาโตตุลาการ ตาม พ.ร.บ.อนุญาโตตุลาการ พ.ศ.๒๕๔๕ ที่กำหนดให้อนุญาโตตุลาการเป็นจำนวนเลขคี่

การคัดค้านการตั้งอนุญาโตตุลาการ

อนุญาโตตุลาการ สำนักงาน คปภ. เมื่อได้รับการแต่งตั้งและดำเนินการทางอนุญาโตตุลาการแล้ว ให้อนุญาโตตุลาการเปิดเผยถึงข้อเท็จจริงอันอาจทำให้คู่พิพาทเกิด

ความสงสัยอันควรในความเป็นอิสระและความเป็นกลางของตน ถ้าหากพึงมี และ อนุญาตตุลาการอาจถูกคัดค้านได้ หากปรากฏข้อเท็จจริงซึ่งเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความ เป็นกลางหรือความเป็นอิสระตามระเบียบฯ ข้อ ๒๑ กำหนดว่า

“เมื่อได้รับการตั้งให้เป็นอนุญาโตตุลาการและตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการทาง อนุญาโตตุลาการให้อนุญาโตตุลาการเปิดเผยถึงข้อเท็จจริงอันอาจทำให้คู่พิพาทเกิดความ สงสัยอันควรในความเป็นอิสระและความเป็นกลางข้างต้นถ้าหากพึงมี

อนุญาโตตุลาการอาจถูกคัดค้านได้หากปรากฏข้อเท็จจริงซึ่งเป็นเหตุอันควรสงสัย ถึงความเป็นกลางหรือความเป็นอิสระแต่คู่พิพาทจะคัดค้านอนุญาโตตุลาการซึ่งตนเป็น ผู้ตั้งหรือร่วมกันตั้งตามข้อ 18 หรือข้อ 19 มิได้ในวันแต่คู่พิพาทนั้นจะมีได้รู้หรือควรรู้ถึงเหตุ แห่งการคัดค้านในขณะที่ตั้งอนุญาโตตุลาการนั้น

การคัดค้านให้ทำเป็นหนังสือแจ้งเหตุแห่งการคัดค้านโดยแจ้งชัดยื่นต่อเลขาธิการ ภายใน 15 วันนับแต่ได้รู้ถึงเหตุแห่งการคัดค้านทั้งนี้ต้องกระทำเสียก่อนวันที่ อนุญาโตตุลาการสั่งปิดการพิจารณา”

แม้ว่าอนุญาโตตุลาการที่ขึ้นทะเบียนไว้กับ สำนักงาน คปภ. นั้น เป็นบุคคลที่ผ่าน คุณสมบัติตามประกาศสำนักงาน คปภ. กำหนดแต่อนุญาโตตุลาการอาจถูกคัดค้านได้หาก มีเหตุสงสัยดังกล่าวข้างต้น

๑. เหตุแห่งการคัดค้านอนุญาโตตุลาการ

๑.๑ เมื่อคู่พิพาทได้ตกลงตั้งอนุญาโตตุลาการแล้ว หากปรากฏข้อเท็จจริงซึ่งเป็น เหตุอันควรสงสัยถึงความ เป็นกลางหรือความเป็นอิสระ คู่พิพาทสามารถยื่นคำร้องคัดค้าน ได้ แต่คู่พิพาทนั้นจะคัดค้านอนุญาโตตุลาการที่ตนเป็นผู้ตั้ง หรือร่วมตั้ง ตามข้อ ๑๘ หรือ ข้อ ๑๙ ไม่ได้ ตามระเบียบฯ ข้อ ๒๑ วรรคสอง

ระเบียบฯ ข้อ ๑๘ กำหนดว่า “เว้นแต่คู่พิพาทตกลงกันเป็นอย่างอื่นการตั้ง อนุญาโตตุลาการจำนวน ๑ คนให้พนักงานเจ้าหน้าที่นัดพร้อมคู่พิพาทภายใน ๑๕ วันนับ แต่วันรับคำคัดค้านหรือคำคัดค้านแก้คำเรียกร้องแย้งเมื่อคู่พิพาทมาพร้อมกันแล้วให้ พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอรายชื่ออนุญาโตตุลาการในทะเบียนอนุญาโตตุลาการของ สำนักงาน คปภ. พร้อมประวัติโดยย่อและให้คู่พิพาทเลือกอนุญาโตตุลาการจากรายชื่อใน ทะเบียนดังกล่าว

เมื่อตั้งอนุญาโตตุลาการตามวรรคแรกแล้วให้อนุญาโตตุลาการกำหนดวันนัด พิจารณานัดแรก”

ระเบียบฯ ข้อ ๑๙ กำหนดว่า “เว้นแต่คู่พิพาทตกลงกันเป็นอย่างอื่นการตั้ง อนุญาโตตุลาการจำนวน ๓ คนให้พนักงานเจ้าหน้าที่นัดพร้อมคู่พิพาทภายใน ๑๕ วันนับ แต่วันรับคำคัดค้านหรือคำคัดค้านแก้คำเรียกร้องแย้งเมื่อคู่พิพาทมาพร้อมกันแล้วให้

พนักงานเจ้าหน้าที่เสนอรายชื่ออนุญาตตุลาการในทะเบียนอนุญาตตุลาการของสำนักงาน คปภ. พร้อมประวัติโดยย่อและให้คู่พิพาทเลือกอนุญาตตุลาการจากรายชื่อในทะเบียนดังกล่าว

เมื่อตั้งอนุญาตตุลาการตามวรรคแรกแล้วให้อนุญาตตุลาการนัดวันในการพิจารณาคัดแรกและให้อนุญาตตุลาการกำหนดผู้ที่จะทำหน้าที่เป็นประธานคณะอนุญาตตุลาการ

หากคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายมิได้ดำเนินการเลือกหรือไม่อาจตกลงเลือกอนุญาตตุลาการกันได้ตามข้อ ๑๘ หรือข้อ ๑๙ ให้เลขาธิการทำการตั้งอนุญาตตุลาการให้แก่คู่พิพาท ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นกลางของบุคคลที่จะได้รับให้เป็นอนุญาตตุลาการ”

เหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางและความเป็นอิสระของอนุญาตตุลาการ เช่น เป็นที่ปรึกษาผู้ถือหุ้น เคยเป็นกรรมการ หรือเกี่ยวข้องอย่างใด ๆ กับคู่พิพาท เป็นต้น

๑.๒ คู่พิพาทจะคัดค้านอนุญาตตุลาการที่ตนตั้ง หรือร่วมกันตั้ง ตามระเบียบฯ ข้อ ๑๘ หรือข้อ ๑๙ ไม่ได้ เพราะการตั้งอนุญาตตุลาการ สำนักงาน คปภ. พนักงานเจ้าหน้าที่ได้เสนอรายชื่อในทะเบียนและประวัติโดยย่อของอนุญาตตุลาการให้แก่คู่พิพาทได้ตรวจสอบ เมื่อคู่พิพาทได้ตรวจสอบและตกลงตั้งแล้ว ก็ถือได้ว่ายอมรับให้อนุญาตตุลาการนั้นวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทซึ่งในทางปฏิบัติที่ผ่านมาจะไม่เกิดปัญหาการคัดค้านอนุญาตตุลาการภายใต้การดำเนินการของสำนักงาน คปภ.

๑.๓ อย่างไรก็ตาม คู่พิพาทอาจคัดค้านอนุญาตตุลาการที่ตนตั้งหรือร่วมกันตั้งได้ในกรณี que คู่พิพาทฝ่ายนั้นมิได้รู้หรือควรได้รู้ถึงเหตุแห่งการคัดค้านในขณะที่ตั้งอนุญาตตุลาการ นั้น คู่พิพาทจึงสามารถยื่นคำร้องคัดค้านอนุญาตตุลาการได้ตามระเบียบฯ ข้อ ๒๑ วรรคสอง

๑.๔ กรณีคู่พิพาทตั้งอนุญาตตุลาการ ๓ คน โดยแต่ละฝ่ายตั้งอนุญาตตุลาการฝ่ายตนตามวิธี พ.ร.บ.อนุญาตตุลาการ พ.ศ.๒๕๔๕ มาตรา๑๘ (๒) หากมีเหตุคัดค้านคู่พิพาทก็อาจยื่นคำร้องคัดค้านอนุญาตตุลาการที่ตนไม่ได้ตั้งหรือร่วมตั้งได้ภายใต้ระเบียบฯ นี้เช่นกัน

๒. วิธีการคัดค้านอนุญาตตุลาการ

ระเบียบฯ ข้อ ๒๑ วรรคสาม กำหนดว่า “การคัดค้านให้ทำเป็นหนังสือแจ้งเหตุแห่งการคัดค้านโดยแจ้งชัด ยื่นต่อเลขาธิการภายใน ๑๕ วัน นับแต่ได้รู้ถึงเหตุแห่งการคัดค้าน ทั้งนี้ ต้องกระทำเสียก่อนวันที่อนุญาตตุลาการสั่งปิดการพิจารณา”

๓. การพิจารณาคำร้องคัดค้านอนุญาโตตุลาการ

การพิจารณาคำร้องคัดค้านอนุญาโตตุลาการมีวิธีการดังนี้

๓.๑ กรณีคู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งเห็นชอบกับการคัดค้านอนุญาโตตุลาการหรืออนุญาโตตุลาการของตน

ให้คู่พิพาทตกลงตั้งอนุญาโตตุลาการขึ้นใหม่ตามระเบียบฯ ข้อ ๑๘ หรือข้อ ๑๙ โดยต้องกระทำภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันสิ้นสุดการเป็นอนุญาโตตุลาการตามระเบียบฯ ข้อ ๒๒

การตั้งอนุญาโตตุลาการให้ดำเนินไปตามระเบียบฯ ปกติ แต่การถอนตัวของอนุญาโตตุลาการเพราะเหตุที่คู่พิพาทคัดค้านนั้น ไม่ได้หมายถึงอนุญาโตตุลาการผู้นั้นจะยอมรับถึงข้อเท็จจริงหรือความถูกต้องแห่งเหตุคัดค้านดังกล่าวนี้

๓.๒ กรณีคู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งไม่เห็นชอบกับการคัดค้านอนุญาโตตุลาการหรืออนุญาโตตุลาการมิได้ถอนตัว

๓.๒.๑ หากคู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งไม่เห็นชอบกับการคัดค้านอนุญาโตตุลาการและอนุญาโตตุลาการที่ถูกคัดค้านมิได้ถอนตัว ตามระเบียบฯ ข้อ ๒๓ กำหนดให้เป็นอำนาจของเลขาธิการสำนักงานคปภ. เป็นผู้ที่มีอำนาจวินิจฉัยได้ ดังนี้

- ถ้าเลขาธิการเห็นชอบกับคำคัดค้านอนุญาโตตุลาการของคู่พิพาทให้ดำเนินการตามข้อ ๑๘ หรือข้อ ๑๙ ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่เลขาธิการเห็นชอบ

- ถ้าเลขาธิการไม่เห็นชอบกับคำคัดค้านอนุญาโตตุลาการของคู่พิพาทให้ยกคำคัดค้านนั้นเสียและให้เป็นที่ยุติ

หมายเหตุ ในทางปฏิบัติที่ผ่านมา หากอนุญาโตตุลาการเห็นว่า การทำหน้าที่ของตนมีเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ และการมีประโยชน์ทับซ้อน หรือมีเหตุอื่นเป็นข้อขัดข้องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่อนุญาโตตุลาการจะขอถอนตัวออกจากข้อพิพาทนั้นเสมอ

๓.๒.๒ กรณีคู่พิพาทที่คัดค้านไม่เห็นด้วยในคำวินิจฉัยของเลขาธิการตามข้างต้นให้คู่พิพาทฝ่ายนั้นดำเนินการคัดค้านต่อศาลได้ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่เลขาธิการมีคำวินิจฉัย

การดำเนินการดังกล่าวไม่เป็นเหตุให้กระบวนการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการต้องหยุดชะงัก เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

คำขอให้ชี้ขาด

เป็นการสรุปข้อเรียกร้องต่างๆ ที่ผู้เสนอข้อพิพาทประสงค์ให้อนุญาตตุลาการชี้ขาด บังคับกับผู้คัดค้าน (บริษัทประกันภัย) ให้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือดำเนินการใดๆ ซึ่งคำขอให้ชี้ขาดนี้จะต้องแสดงโดยแจ้งชัด ซึ่งเทียบเคียงได้จากคำขอบังคับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๒ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงและรายละเอียดแห่งข้อพิพาท

คำเสนอข้อพิพาทจะต้องแสดงโดยแจ้งชัดซึ่งสภาพแห่งข้อหาของผู้เสนอข้อพิพาท และคำขอบังคับ ทั้งข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาเช่นว่านั้น เรียบเรียงเหตุการณ์ได้ เป็นลำดับ ระบุจำนวนความเสียหายทั้งที่คำนวณเป็นเงินได้ ความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ ตัวเงิน หรือสิทธิต่างๆ ตามสัญญาประกันภัย เช่นค่ารักษาพยาบาลค่าซ่อมรถค่าขาด ประโยชน์จากการใช้รถ หรือค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน พร้อมแนบเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อพิพาทประกอบท้ายคำเสนอข้อพิพาท

การแต่งตั้งผู้แทนหรือบุคคลอื่นเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินกระบวนการพิจารณา

ในการดำเนินการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีอนุญาโตตุลาการของสำนักงาน คปภ. หาก คู่พิพาทฝ่ายใดประสงค์จะแต่งตั้งผู้แทน (เรียกว่า ผู้แทนผู้เสนอข้อพิพาท หรือผู้แทน ผู้คัดค้าน) หรือบุคคลใด เพื่อช่วยเหลือตนในการดำเนินกระบวนการระงับข้อพิพาทก็ได้ โดยทำเป็นหนังสือตามแบบพิมพ์ที่เลขาธิการกำหนดยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อรวมไว้ใน สำนวนความ

ซึ่งหมายความว่า การยื่นคำเสนอข้อพิพาท หรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ผู้เสนอข้อพิพาทสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง ไม่มีบทบังคับให้ต้องมีผู้รับมอบอำนาจ หรือแต่งตั้งทนายความเข้ามา ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกรวดเร็วและลดค่าใช้จ่ายในการดำเนิน กระบวนการพิจารณา แต่หากผู้เสนอข้อพิพาทประสงค์จะแต่งตั้งผู้แทนหรือบุคคลอื่น เพื่อช่วยเหลือในการดำเนินกระบวนการพิจารณาตั้งแต่แรกยื่นคำเสนอข้อพิพาทไปจนถึง ปิดการพิจารณาก็ย่อมทำได้

ในการทำงานเดียวกัน ผู้คัดค้านก็อาจแต่งตั้งผู้แทนหรือบุคคลใดเพื่อช่วยเหลือในการ ดำเนินกระบวนการพิจารณาได้เช่นกัน

อัตราการวางเงินเป็นหลักประกัน

๑ กรณีข้อพิพาทมีทุนทรัพย์

ลำดับ	จำนวนทุนทรัพย์ที่เรียกกร้อง	อัตรารางเงินหลักประกัน
๑	ไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท	๑๐,๐๐๐ บาท สำหรับผู้เสนอข้อพิพาท ๑๕,๐๐๐ บาท สำหรับผู้คัดค้าน
๒	เกินกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท	๒๒,๕๐๐ บาท สำหรับผู้เสนอข้อพิพาท ๔๕,๐๐๐ บาท สำหรับผู้คัดค้าน
๓	เกินกว่า ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท	ผู้เสนอข้อพิพาทและผู้คัดค้านฝ่ายละไม่ต่ำกว่า ๙๐,๐๐๐ บาท
๔	เกินกว่า ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท	ผู้เสนอข้อพิพาทและผู้คัดค้านฝ่ายละไม่ต่ำกว่า ๒๐๐,๐๐๐ บาท
๕	เกินกว่า ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท	ผู้เสนอข้อพิพาทและผู้คัดค้านฝ่ายละไม่ต่ำกว่า ๓๐๐,๐๐๐ บาท
๖	เกินกว่า ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท	ผู้เสนอข้อพิพาทและผู้คัดค้านฝ่ายละไม่ต่ำกว่า ๕๐๐,๐๐๐ บาท

๒. ข้อพิพาทไม่มีทุนทรัพย์

กำหนดให้คู่พิพาทวางเงินเป็นหลักประกันฝ่ายละ ๑๐,๐๐๐ บาท

การมอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการสำนักงาน คปภ. มีผลให้อายุความสะดุดหยุดลง

การยื่นคำเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาตตุลาการสำนักงาน คปภ. มีผลทางกฎหมาย ทำให้อายุความสะดุดหยุดลง หมายถึง กฎหมายกำหนดระยะเวลาให้ผู้เสียหายใช้สิทธิเรียกร้องใดๆ ภายในระยะเวลาใดผู้เสียหายต้องยื่นคำเสนอข้อพิพาทเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนหรือผลประโยชน์ตามสัญญาประกันภัยกับบริษัทประกันภัยภายในระยะเวลานั้น การเรียกร้องสิทธิตามสัญญาประกันภัยกำหนดอายุความฟ้องร้อง ดังนี้

๑. สัญญาประกันวินาศภัย กฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๘๒ วรรคแรก บัญญัติว่า “ในการเรียกให้ใช้ค่าสินไหมทดแทน ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดเวลาสองปีนับแต่วันวินาศภัย”

๒. สัญญาประกันชีวิต ไม่มีกฎหมายใดกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้น จึงต้องบังคับใช้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๓๐ บัญญัติว่า “อายุความนั้น ถ้าประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นมิได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้มีกำหนดสิบปี”

นอกจากหลักกฎหมายประกันภัยดังกล่าวแล้ว ยังมีหลักกฎหมายที่สนับสนุนเกี่ยวกับการมอบข้อพิพาทและอายุความฟ้องร้องตามสัญญาประกันภัย ดังนี้

๑. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๙๓/๑๔ (๔) บัญญัติว่า

“อายุความสะดุดหยุดลงในกรณีดังต่อไปนี้..... (๔) เจ้าหนี้มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการพิจารณา”

ผลบังคับของเงื่อนไขการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีอนุญาโตตุลาการ สำนักงาน คปภ.

ผลของคำสั่งนายทะเบียนเรื่องนี้ เป็นการเพิ่มเงื่อนไขในสัญญาประกันภัยที่เกี่ยวกับเรื่องการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีอนุญาโตตุลาการ ดังนั้น เมื่อผู้เสียหายประสงค์จะระงับข้อพิพาทด้วยวิธีอนุญาโตตุลาการของสำนักงาน คปภ. แล้ว แต่บริษัทผู้รับประกันภัยไม่เข้ามาสู่กระบวนการระงับข้อพิพาทดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นการไม่ปฏิบัติตามสัญญา มีความผิดตามกฎหมายที่บัญญัติไว้เฉพาะ คือ

๑. ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระยะเวลาในการชดใช้เงินหรือค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัย และกรณีที่เกิดว่าเป็นการประวิงการจ่ายค่าสินไหมทดแทนหรือประวิงการคืนเบี้ยประกันภัยของบริษัทประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๖๖

“๑๕ การกระทำหรือการปฏิบัติใดๆ ของบริษัทหากเป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและระยะเวลาข้อหนึ่งข้อใดดังต่อไปนี้ให้ถือว่าบริษัทประวิงการจ่ายค่าสินไหมทดแทนหรือประวิงการคืนเบี้ยประกันภัยที่ต้องจ่ายหรือคืนแก่ผู้เอาประกันภัย ผู้รับประโยชน์หรือผู้มีสิทธิเรียกร้องตามกรมธรรม์ประกันภัยโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือจ่ายหรือคืนโดยไม่สุจริต

(๗) บริษัทใดจงใจฝ่าฝืนข้อตกลงแห่งสัญญาประกันภัย หรือข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์ใดๆ ที่มีความชัดเจนที่กำหนดให้บริษัทมีหน้าที่ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ให้ประโยชน์อื่นใด หรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดให้แก่ผู้เอาประกันภัย ผู้รับประโยชน์หรือผู้มีสิทธิเรียกร้องตามกรมธรรม์ประกันภัย”

๒. ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระยะเวลาในการชดใช้เงินตามสัญญาประกันชีวิต และกรณีที่เกิดว่าเป็นการประวิงการชดใช้เงิน หรือประวิงการคืนเบี้ยประกันภัยของบริษัทประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๖๖

“๑๕ การกระทำหรือการปฏิบัติใดๆ ของบริษัทหากเป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและระยะเวลาข้อหนึ่งข้อใดดังต่อไปนี้ให้ถือว่าบริษัทประวิงการจ่ายค่าสินไหมทดแทนหรือประวิงการคืนเบี้ยประกันภัยที่ต้องจ่ายหรือคืนแก่ผู้เอาประกันภัย ผู้รับประโยชน์หรือผู้มีสิทธิเรียกร้องตามกรมธรรม์ประกันภัยโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือจ่ายหรือคืนโดยไม่สุจริต

(๗) บริษัทใดจงใจฝ่าฝืนข้อตกลงแห่งสัญญาประกันชีวิต หรือข้อกำหนด หรือกฎเกณฑ์ใดๆ ที่มีความชัดเจนที่กำหนดให้บริษัทมีหน้าที่ต้องชดใช้เงินตามสัญญาประกันชีวิต ให้ประโยชน์อื่นใด หรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดให้แก่ผู้เอาประกันภัย ผู้รับประโยชน์ หรือผู้มียุติธรรมเรียกร้องตามกรมธรรม์ประกันภัย”

การจัดทำคำชี้ขาด

การจัดทำคำชี้ขาด เป็นงานที่สำคัญในกระบวนการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีอนุญาโตตุลาการ ซึ่งตามระเบียบสำนักงาน คปภ. ว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๖ กำหนดให้คำชี้ขาดจะต้องทำให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา ๙๐ วัน นับแต่กระบวนการตั้งอนุญาโตตุลาการเสร็จสิ้นลง ถ้ามีเหตุจำเป็นให้เป็นดุลพินิจของอนุญาโตตุลาการที่จะขยายเวลาออกไปได้อีกตามสมควร โดยคำชี้ขาดให้วินิจฉัยไปตามเสียงข้างมากของอนุญาโตตุลาการ อนุญาโตตุลาการจะกำหนดหรือชี้ขาดการใดให้เกินขอบเขตแห่งสัญญาอนุญาโตตุลาการหรือคำขอให้ชี้ขาดของคู่พิพาทไม่ได้ เว้นแต่จะเป็นการกำหนดค่าใช้จ่ายในการดำเนินกระบวนการพิจารณา หรือคำป่วยการอนุญาโตตุลาการ หรือเป็นการชี้ขาดให้เป็นไปตามข้อตกลงหรือประนีประนอมยอมความกันระหว่างคู่พิพาทที่สำคัญอนุญาโตตุลาการจะต้องวินิจฉัยชี้ขาดไปตามหลักแห่งกฎหมายและความยุติธรรมในการตีความสัญญาประกันภัย ให้คำนึงถึงสภาพความเป็นไปได้และแนวปฏิบัติทางการค้าของสัญญาประกันภัยนั้นๆ ด้วย

การปฏิบัติและบังคับตามคำชี้ขาด

๑. ระเบียบสำนักงาน คปภ. ว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ ข้อ ๓๕ วรรคสาม บัญญัติไว้ ความว่า

“เมื่อทำคำชี้ขาดแล้ว ให้มีผลผูกพันคู่พิพาทนับแต่วันอ่าน เว้นแต่คู่พิพาทไม่มาฟังคำชี้ขาด ก็ให้รับส่งสำเนาคำชี้ขาดไปถึงคู่พิพาทที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและให้ถือว่าคำชี้ขาดมีผลผูกพันคู่พิพาทตั้งแต่สำเนาคำชี้ขาดไปถึงคู่พิพาทฝ่ายนั้น”

คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ จะกำหนดผลผูกพันในการปฏิบัติตามคำชี้ขาดไว้ดังความเช่น

“ให้ผู้คัดค้านปฏิบัติตามคำชี้ขาดภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันได้รับสำเนาคำชี้ขาด”

หรือ

“ให้คู่พิพาทปฏิบัติตามคำชี้ขาดภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันทราบคำชี้ขาด”

กรณีเช่นนี้เท่ากับว่าคำชี้ขาดมีผลผูกพันและมีสภาพบังคับให้คู่พิพาทปฏิบัติตามคำชี้ขาดไปด้วย แต่หากคู่พิพาทฝ่ายที่แพ้หรือมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามอย่างใดอย่างหนึ่งในข้อพิพาทนั้น ไม่ยินยอมที่จะปฏิบัติตามคำชี้ขาด คู่พิพาทฝ่ายชนะก็มีอาจให้อีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติตามคำชี้ขาดโดยพลการ จึงต้องพึ่งกลไกของรัฐในการบังคับคดีเช่นเดียวกับคำพิพากษา

๒. เนื่องจากระเบียบสำนักงาน คปภ. ว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.๒๕๕๑ มิได้กำหนดเกี่ยวกับการบังคับตามคำชี้ขาดไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้น ตามระเบียบฯ ข้อ ๗ วรรคสอง จึงกำหนดให้คู่พิพาทดำเนินการในเรื่องนี้ได้ตาม พ.ร.บ.อนุญาโตตุลาการ พ.ศ.๒๕๔๕ ซึ่ง พ.ร.บ.อนุญาโตตุลาการฯ กำหนดกระบวนการบังคับคดีไว้หากปรากฏว่าคู่พิพาทฝ่ายใดไม่ปฏิบัติตามคำชี้ขาด คู่พิพาทฝ่ายชนะคดีย่อมนำคำชี้ขาดไปยื่นต่อศาลเพื่อให้ศาลบังคับให้คู่พิพาทอีกฝ่ายปฏิบัติตามคำชี้ขาดได้

พ.ร.บ.อนุญาโตตุลาการ พ.ศ.๒๕๔๕ มาตรา ๔๒ ซึ่งบัญญัติไว้ความว่า

“เมื่อคู่พิพาทฝ่ายใดประสงค์จะให้มีการบังคับตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ ให้คู่พิพาทฝ่ายนั้นยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจภายในกำหนดเวลาสามปีนับแต่วันที่อาจบังคับตามคำชี้ขาดได้เมื่อศาลได้รับคำร้องดังกล่าวให้รับทำการไต่สวน และมีคำพิพากษาโดยพลัน

ผู้ร้องขอบังคับตามคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการจะต้องมีเอกสารดังต่อไปนี้มาแสดงต่อศาล

(๑) ต้นฉบับคำชี้ขาด หรือสำเนาที่รับรองถูกต้อง

(๒) ต้นฉบับสัญญาอนุญาโตตุลาการ หรือสำเนาที่รับรองถูกต้อง

(๓) คำแปลเป็นภาษาไทยของคำชี้ขาดและสัญญาอนุญาโตตุลาการโดยมีผู้แปลซึ่งได้สาบานตัวแล้วหรือปฏิญาณตนต่อหน้าศาลหรือต่อหน้าเจ้าพนักงานหรือบุคคลที่มีอำนาจในการรับคำสาบาน หรือปฏิญาณหรือรับรองโดยเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการรับรองคำแปล หรือผู้แทนทางการทูตหรือกงสุลไทยในประเทศที่มีการทำคำชี้ขาดหรือสัญญาอนุญาโตตุลาการนั้น”

๓. นอกจากนี้ สำนักงาน คปภ. ในฐานะหน่วยงานกำกับดูแลธุรกิจประกันภัย และคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของผู้เอาประกันภัย ผู้เอาประกันภัย หรือผู้มีสิทธิเรียกร้องตาม

สัญญาประกันภัย ได้ออกกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมบริษัทประกันภัยเพื่อมิให้กระทำการใดใดอันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลดังกล่าว ซึ่งรวมถึงกรณีการไม่ที่คู่พิพาทที่เป็นบริษัทประกันภัยไม่ปฏิบัติตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการด้วย ดังนี้

๑) กรณีบริษัทประกันวินาศภัย

ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระยะเวลาในการชดใช้เงินหรือค่าสินไหมทดแทน ตามสัญญาประกันภัย และกรณีที่เกิดว่าเป็นการประวิงการจ่ายค่าสินไหมทดแทนหรือประวิงการคืนเบี้ยประกันภัยของบริษัทประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๖๖

“๑๕ การกระทำหรือการปฏิบัติใดๆ ของบริษัทหากเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและระยะเวลาข้อหนึ่งข้อใดดังต่อไปนี้ให้ถือว่าบริษัทประวิงการจ่ายค่าสินไหมทดแทนหรือประวิงการคืนเบี้ยประกันภัยที่ต้องจ่ายหรือคืนแก่ผู้เอาประกันภัย ผู้รับประโยชน์หรือผู้มีสิทธิเรียกร้องตามกรมธรรม์ประกันภัยโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือจ่ายหรือคืนโดยไม่สุจริต

(๑๑) ในกรณีที่อนุญาโตตุลาการมีคำชี้ขาดให้บริษัทต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามกรมธรรม์ประกันภัย หรือปฏิบัติตามข้อตกลงแห่งสัญญา หรือให้คืนเบี้ยประกันภัย ตามแต่กรณี แต่บริษัทไม่ปฏิบัติตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการจนพ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคำชี้ขาดเว้นแต่บริษัทได้มีการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อคัดค้านคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการภายในเก้าสิบวันนับแต่วันได้รับสำเนาคำชี้ขาด หากภายหลังศาลได้มีคำสั่งถึงที่สุดให้ยกคำร้องของบริษัทหรือศาลได้มีคำสั่งถึงที่สุดให้บริษัทปฏิบัติตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ”

๒) กรณีบริษัทประกันชีวิต

ประกาศคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระยะเวลาในการชดใช้เงินตามสัญญาประกันชีวิต และกรณีที่เกิดว่าเป็นการประวิงการจ่ายเงิน หรือประวิงการคืนเบี้ยประกันภัยของบริษัทประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๖๖

“๑๕ การกระทำหรือการปฏิบัติใดๆ ของบริษัทหากเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและระยะเวลาข้อหนึ่งข้อใดดังต่อไปนี้ให้ถือว่าบริษัทประวิงการจ่ายค่าสินไหมทดแทนหรือประวิงการคืนเบี้ยประกันภัยที่ต้องจ่ายหรือคืนแก่ผู้เอาประกันภัย

ผู้รับประโยชน์หรือผู้มีสิทธิเรียกร้องตามกรมธรรม์ประกันภัยโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือจ่ายหรือคืนโดยไม่สุจริต

(๙) ในกรณีที่อนุญาตตุลาการมีคำสั่งให้บริษัทต้องชดใช้เงินตามกรมธรรม์ประกันภัย หรือให้คืนเบี้ยประกันภัย แต่บริษัทไม่ปฏิบัติตามคำสั่งขาดของอนุญาตตุลาการจนพ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคำสั่งขาดแต่วันแต่บริษัทได้มีการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อคัดค้านคำสั่งขาดของอนุญาตตุลาการภายในเก้าสิบวันนับแต่วันได้รับสำเนาคำสั่งขาด หากภายหลังศาลได้มีคำสั่งถึงที่สุดให้ยกคำร้องของบริษัทหรือศาลได้มีคำสั่งถึงที่สุดให้บริษัทปฏิบัติตามคำสั่งขาดของอนุญาตตุลาการ”

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีอนุญาโตตุลาการของสำนักงาน คปภ.

การดำเนินกระบวนการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีอนุญาโตตุลาการ สำนักงาน คปภ. ปัจจุบันดำเนินการภายใต้ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.๒๕๕๑ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๓ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๖๓ ประกอบกับพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติมซึ่งการออกระเบียบเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีอนุญาโตตุลาการดังกล่าว อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย พ.ศ.๒๕๕๐ บัญญัติว่า

“เลขาธิการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (๒) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสำนักงานโดยไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับหรือมติที่คณะกรรมการกำหนด”

และเพื่อให้การระงับข้อพิพาทด้วยวิธีอนุญาโตตุลาการ สำนักงาน คปภ. เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สะดวกและรวดเร็ว ระเบียบฯ จึงกำหนดให้มีคณะกรรมการอนุญาโตตุลาการ ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสำนักงาน คปภ. ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนจากภาคธุรกิจประกันภัย และผู้ทรงคุณวุฒิ มีอำนาจในการออกประกาศ กำหนดระเบียบต่างๆ เช่น ประกาศกำหนดสถานที่ทำการของอนุญาโตตุลาการ กำหนดเงินวางเป็นหลักประกันค่าป่วยการอนุญาโตตุลาการและค่าใช้จ่ายในการดำเนินกระบวนการพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นอนุญาโตตุลาการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับระเบียบฯ เป็นต้น

ตัวอย่างข้อพิพาทและคำวินิจฉัยของอนุญาโตตุลาการ

ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๔๒๔/๒๕๕๙

ประเด็นข้อพิพาท : วันนัดชี้สองสถาน อนุญาโตตุลาการได้พิเคราะห์คำเสนอข้อพิพาทและคำคัดค้านแล้ว เห็นว่า กรณีพอวินิจฉัยชี้ขาดได้แล้ว จึงให้นัดชี้สองสถานและงดสืบพยานของคู่กรณีทั้งสองฝ่าย

ผู้เสนอข้อพิพาทยื่นคำเสนอข้อพิพาทว่า เดิมนาย ส. ได้ยื่นคำเสนอข้อพิพาทเป็นคดีหมายเลขดำที่ ก/๒๕๔๔ เรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้คัดค้านนี้ กรณีผู้คัดค้านรับประกันภัยค้ำจุนรถยนต์ แล้วต่อมาในวันเกิดเหตุ นาย อ. ขับขี่รถยนต์คันดังกล่าวเฉี่ยวชนรถบรรทุก เป็นเหตุให้นาย บ. บุตรของนาย ส. ซึ่งนั่งโดยสารมาที่รถเสียชีวิต ระหว่างพิจารณาในคดีดังกล่าว นาย ส. ถึงแก่ความตาย ผู้เสนอข้อพิพาทคดีนี้ซึ่งเป็นบุตรของนาย ส. ผู้ตายและเป็นน้องชายของนาย บ. จึงขอเข้ารับมรดกความแทนที่นาย ส. ผู้ตาย อนุญาโตตุลาการคดีหมายเลขดำที่ ก/๒๕๔๔ มีคำสั่งอนุญาต ต่อมาในคดีหมายเลขดำที่ ก/๒๕๔๔ อนุญาโตตุลาการมีคำวินิจฉัยว่า ขณะยื่นคำเสนอข้อพิพาท นาย ส. ไม่ใช่บิดาโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ตาย ไม่มีสิทธิเสนอข้อพิพาทนี้ ให้ยกคำเสนอข้อพิพาท

ผู้เสนอข้อพิพาทคดีนี้ไม่เห็นด้วยกับคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการในคดีดังกล่าว จึงยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดดังกล่าว และคดีถึงที่สุดในชั้นศาลฎีกา โดยศาลฎีกาวินิจฉัยว่า นาย ส. เป็นบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายของนาย บ. ผู้ตาย จึงมีสิทธิเสนอข้อพิพาทได้ ให้เพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการคดีดังกล่าวเสีย

ผู้เสนอข้อพิพาทเสนอข้อพิพาทใหม่ว่า ในวันเกิดเหตุ นาย อ. ขับขี่รถยนต์ซึ่งเอาประกันภัย ค้ำจุน ไว้กับผู้คัดค้าน ด้วยความประมาทเฉี่ยวชนรถบรรทุกเป็นเหตุให้นาย บ. ซึ่งนั่งโดยสารมาที่รถเสียชีวิต ผู้คัดค้านต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสนอข้อพิพาทเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการงานศพ รวมเป็นเงิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท และค่าขาดไร้บุตรอุปการะ เป็นเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ขอให้บังคับผู้คัดค้านชดใช้ค่าสินไหมทดแทนรวม เป็นเงิน ๘๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปีของต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันยื่นเสนอข้อพิพาทเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่ผู้เสนอข้อพิพาท

ผู้คัดค้านยื่นและแก้ไขเพิ่มเติมคำคัดค้านว่า ผู้คัดค้านเป็นผู้รับประกันภัยรถยนต์คันพิพาทจริง แต่คำเสนอข้อพิพาทคดีนี้เป็นคำเสนอข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ก/๒๕๕๔ ผู้เสนอข้อพิพาทไม่มีอำนาจยื่นคำเสนอข้อพิพาท เพราะค่าใช้จ่ายในการจัดการงานศพผู้ตาย และค่าขาดไร้บุตรอุปการะนั้น ผู้เสนอข้อพิพาทไม่ได้เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการศพของนาย บ. ผู้ตาย ค่าขาดไร้บุตรผู้อุปการะก็เป็นสิทธิเฉพาะตัวของ นาย ส. ไม่สามารถโอนให้บุคคลอื่นได้ กรณีคดีนี้ไม่ใช้การรับมรดกความ ตามประมวลกฎหมายวิธี

พิจารณาความแพ่ง มาตรา ๔๒ ผู้เสนอข้อพิพาทไม่มีอำนาจเสนอข้อพิพาท ข้อเสนอข้อพิพาทขาดอายุความ ค่าเสียหายและค่าดอกเบี้ยผู้คัดค้านไม่ต้องรับผิดชอบ ขอให้ยกคำเสนอข้อพิพาท

คำวินิจฉัยชี้ขาด

อนุญาโตตุลาการพิเคราะห์แล้ว เห็นว่า ที่ผู้เสนอข้อพิพาทเสนอข้อพิพาทคดีนี้อ้างมาในคำเสนอข้อพิพาทว่า เพื่อยื่นหนังสือเสนอข้อพิพาทใหม่ โดยเป็นการเรียกร้องค่าใช้จ่ายในการจัดการงานศพนาย บ. ผู้ตาย และค่าขาดไร้อุปการะ ซึ่งได้ความว่า ผู้เสนอข้อพิพาทเป็นน้องชายนาย บ. ผู้ตาย และในขณะนาย บ. ตาย นาย ส. บิดาผู้ตายยังมีชีวิตอยู่ อำนาจในการจัดการศพผู้ตายจึงเป็นของนาย ส. ผู้เสนอข้อพิพาทไม่มีอำนาจในการจัดการศพผู้ตาย ส่วนค่าขาดไร้อุปการะนั้น ผู้เสนอข้อพิพาทเป็นน้องชายผู้ตาย ข้อที่เรียกร้องข้อนี้มานั้น น่าจะหมายความว่า เป็นการเรียกร้องแทนนาย ส. บิดาผู้ตาย แต่เมื่อคดีนี้ผู้เสนอข้อพิพาทเสนอเป็นข้อพิพาทใหม่ขึ้นมาเป็นการส่วนตัวของผู้เสนอข้อพิพาทเองเช่นนี้ ผู้เสนอข้อพิพาทไม่อาจเรียกร้องได้ เพราะเป็นสิทธิเฉพาะตัวของนาย ส. สรุปล ผู้เสนอข้อพิพาทไม่มีอำนาจเสนอข้อพิพาทคดีนี้ และไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยประเด็นอื่นต่อไป เพราะไม่มีผลเปลี่ยนแปลงคำชี้ขาด

อนึ่ง ข้อที่ผู้เสนอข้อพิพาทอ้างว่า ผู้เสนอข้อพิพาทเป็นผู้รับมรดกความแทนที่นาย ส. ผู้ตาย ซึ่งเป็นผู้เสนอข้อพิพาทในคดีข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ก/๒๕๕๔ โดยคดีดังกล่าวอนุญาโตตุลาการมีคำชี้ขาดให้ยกคำเสนอข้อพิพาท โดยวินิจฉัยว่าขณะยื่นคำเสนอข้อพิพาท นาย ส. มิใช่บิดาโดยชอบของนาย บ. ผู้ตาย และต่อมาผู้เสนอข้อพิพาทได้ยื่นคำร้องต่อศาลแพ่ง ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ ในข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ก/๒๕๕๔ ซึ่งต่อมาศาลฎีกามีคำพิพากษาถึงที่สุดพิพากษาให้เพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการข้อพิพาท นั้น เห็นว่า คำพิพากษาศาลฎีกาที่เพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการในข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ก/๒๕๕๔ นั้น ตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.๒๕๕๕ มาตรา ๔๐ วรรคสาม (๒) (ข) ผลของคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวนี้คือเท่ากับว่าคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ ในข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ก/๒๕๕๔ ไม่มีเสียแล้วเพราะถูกเพิกถอนดังกล่าว ดังนั้น ผู้เสนอข้อพิพาทคดีนี้ ซึ่งอนุญาโตตุลาการ ในข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ก/๒๕๕๔ ได้อนุญาตให้เข้ามาเป็นคู่ความแทนที่นาย ส. ผู้เสนอข้อพิพาทที่ถึงแก่กรรมได้แล้วนั้น จึงยังคงมีสิทธิเป็นคู่ความแทนที่นาย ส. ในคดีดังกล่าวนี้อยู่ จึงชอบที่จะไปยื่นคำร้องในข้อพิพาทข้อพิพาทหมายเลขดำที่ ก/๒๕๕๔ เพื่อขอให้ยก ข้อพิพาทคดีดังกล่าวขึ้นมาพิจารณาใหม่ได้

ชี้ขาดให้ยกค่าเสนอข้อพิพาท แต่ไม่ตัดสิทธิผู้เสนอข้อพิพาทที่จะยื่นคำร้องขอให้ยกค่าชี้ขาดข้อพิพาทหมายเลข คำที่ ก/๒๕๕๔ ขึ้นมาพิจารณาใหม่ โดยให้ยื่นคำร้องเข้ามาภายในกำหนด ๒ เดือน

แหล่งที่มา ข้อพิพาทหมายเลขคดีคำที่ ๑๘๒/๒๕๕๔
 หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง : ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
 อนุญาโตตุลาการ : นายขวัญชัย ปันรอด

ข้อพิพาทหมายเลขแดงที่ ๑๓๐/๒๕๕๔

ประเด็นข้อพิพาท : ๑. สัญญาประกันภัยตามข้อพิพาทนี้ผูกพันผู้คัดค้านหรือไม่
 ๒. ผู้เสนอข้อพิพาทมีสิทธิเรียกร้องหรือไม่ เพียงใด

คู่พิพาทนำสืบพยานหลักฐานเสร็จสิ้นแล้วข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ธนาคาร ท. จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล ทะเบียน ตข ส่วนผู้เสนอข้อพิพาทมีชื่อเป็นผู้ครอบครอง โดยมีผู้คัดค้านเป็นผู้รับประกันภัยรถยนต์คันดังกล่าว มีนาง ว. เป็นผู้เอาประกันภัย ในวันเกิดเหตุผู้เสนอข้อพิพาทขับรถยนต์คันดังกล่าวไปตามถนนเพชรเกษมมุ่งหน้าจังหวัดนครปฐม เมื่อถึงที่เกิดเหตุซึ่งเป็นจุดกลับรถ ผู้เสนอข้อพิพาทเลี้ยวกลับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้รถยนต์ของผู้เสนอข้อพิพาทเฉี่ยวชนกับรถยนต์ทะเบียน กค รถยนต์ของทั้งสองฝ่ายเสียหายและมีผู้บาดเจ็บ หลังเกิดเหตุพนักงานสอบสวนสถานีแจ้งข้อกล่าวหาว่า ผู้เสนอข้อพิพาทขับรถโดยประมาทเป็นเหตุให้เฉี่ยวชนรถยนต์ผู้อื่นได้รับความเสียหายและมีผู้ได้รับอันตรายแก่กาย ผู้เสนอข้อพิพาทให้การรับสารภาพ พนักงานสอบสวนเปรียบเทียบปรับเป็นเงิน ๕๐๐ บาท วันเกิดเหตุพนักงานตรวจสอบอุบัติเหตุของผู้คัดค้านมาตรวจสอบข้อเท็จจริงและออกบัตรติดต่อให้แก่ผู้เสนอข้อพิพาท รถยนต์ของผู้เสนอข้อพิพาทเสียหายเป็นค่าซ่อมและค่าใช้จ่ายอื่นๆ รวมเป็นเงินรวม ๓๕๖,๓๙๐ บาท แต่ผู้คัดค้านปฏิเสธไม่ชดใช้

คำวินิจฉัยชี้ขาด

อนุญาโตตุลาการพิจารณาจากการนำสืบพยานบุคคลและพยานเอกสารหลักฐานแล้ว

ประเด็นพิพาทที่ ๑ สัญญาประกันภัยตามข้อพิพาทนี้ผูกพันผู้คัดค้านหรือไม่ ผู้คัดค้านมีนาย ด. เป็นพยานให้ถ้อยคำว่า ผู้คัดค้านรับประกันภัยรถยนต์พิพาทจากนางสาว ว. ตามกรมธรรม์ประกันภัย แต่ผู้คัดค้านไม่ต้องผูกพันตามกรมธรรม์ดังกล่าว เนื่องจากนางสาว ว. ไม่มีส่วนได้เสียในรถยนต์คันดังกล่าว เห็นว่า ตามรายการจดทะเบียนรถยนต์พิพาทจดทะเบียนเมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ต่อมาวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ มีชื่อธนาคาร ท. จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์และมีชื่อผู้เสนอข้อพิพาทเป็นผู้ครอบครอง โดยไม่ปรากฏว่า นางสาว ว. มีส่วนเกี่ยวข้องกับรถยนต์

ความรวดเร็วและประหยัดค่าใช้จ่าย : กระบวนการนี้ช่วยลดเวลาที่ใช้ในการแก้ไขข้อพิพาท และลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเมื่อเทียบกับการฟ้องร้องในศาล

การบังคับใช้คำชี้ขาดตามกฎหมาย : คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการมีผลบังคับใช้ได้จริงตามกฎหมาย หากฝ่ายใดไม่ปฏิบัติตาม คำชี้ขาดสามารถนำไปบังคับใช้ในศาลได้ ทำให้เกิดความมั่นใจว่าคู่กรณีจะปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้ชี้ขาดไว้

การรักษาความลับ : การแก้ไขข้อพิพาทด้วยอนุญาโตตุลาการไม่เปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ จึงช่วยรักษาชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของคู่กรณี โดยเฉพาะในกรณีของบริษัทประกันภัย

การแก้ไขข้อพิพาทด้วยอนุญาโตตุลาการไม่เพียงแต่ช่วยลดภาระงานของศาลและส่งเสริมการแก้ไขข้อพิพาทที่มีประสิทธิภาพเท่านั้น แต่ยังช่วยส่งเสริมให้บริษัทประกันภัยปฏิบัติตามสัญญาและกฎหมายอย่างเคร่งครัด ส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นในระบบการประกันภัยในประเทศไทยมากขึ้น

ท้ายที่สุด การใช้อนุญาโตตุลาการเพื่อระงับข้อพิพาทของ สำนักงาน คปภ. ยังถือเป็นส่วนหนึ่งของการสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ การแก้ไขข้อพิพาทด้วยวิธีนี้ไม่เพียงช่วยให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างราบรื่น แต่ยังช่วยสร้างความมั่นใจให้กับผู้เอาประกันภัยว่า จะได้รับความคุ้มครองตามสิทธิที่พึงมี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ระบบประกันภัยของไทยเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

๑. พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
๒. พระราชบัญญัติประกันวินาศภัยพ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
๓. พระราชบัญญัติอนุญาติตตูลาการ พ.ศ.๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
๔. ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย ว่าด้วยอนุญาติตตูลาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
๕. ประกาศคณะกรรมการอนุญาติตตูลาการเรื่อง อัตราการวางเงินเป็นหลักประกันค่าป่วยการอนุญาติตตูลาการและค่าใช้จ่ายในการดำเนินกระบวนการพิจารณาพ.ศ. ๒๕๕๙
๖. ประกาศคณะกรรมการอนุญาติตตูลาการเรื่อง อัตราค่าป่วยการอนุญาติตตูลาการและค่าใช้จ่ายในการดำเนินกระบวนการพิจารณาพ.ศ. ๒๕๕๙
๗. คำสั่งนายทะเบียนที่ ๙๕/๒๕๔๑ ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ เรื่องให้เพิ่มเงื่อนไขการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาติตตูลาการในกรมธรรม์ประกันภัยทุกประเภททั้งประกันชีวิตและประกันวินาศภัย